

Slovenski dom

Stev. 137

V Ljubljani, torek 18. junija 1940

Leto V

Nova francoska vlada maršala Petaina je prisiljena sklepati ločen mir z Nemčijo

Hitler in Mussolini se posvetujeta o francoskem predlogu za premirje

Bordeaux, 18. jun. o. Ker so Nemci prebili novo francosko fronto v Champagni, ločili zahodne armade od vzhodnih ter z naglim prodorom proti jugu obkrožili Maginotjevo črto, po drugi strani pa prišli čez Ren in napadli Maginotjeve utrdbe od vzhoda, je bilo jasno, da je uspešen in trajen francoski odpor pri vsem junaštvu nemogoč. Zaradi tega je v noči od nedelje na ponedeljek odstopila Reynaudova vlada, novo vlado pa je po večini iz generalov in vojaških strokovnjakov sestavil maršal Petain. V vlado je stopil tudi vrhovni poveljnik francoskih vojnih sil general Weygand ter poveljnik mornarice admiral Darlan.

Maršal Petain je še ponoči stopil v zvezo s Hitlerjevim glavnim stanom, in sicer po francoskih poveljnikih, ki so ostali v zasedenem Parizu. Poudaril je Nemčiji ustavev sovražnosti in premirje. Včeraj ob 10 dopoldne je maršal Petain imel po radiju govor, v katerem je dejal:

Francozi! Na vabilo predsednika republike stojim od danes na čelu francoske vlade. Prepričan sem o vaši ljubezni do naše obdobje vredne vojske, boreče se z junaštvom, vrednim njenih dolgih vojaških izročil, proti

sovražniku, močnejšemu po številu in orožju. Naša vojska je z veličastnim pogumom izpolnila nalogo do zaveznikov in je vredna spoštovanja bivših bojevnikov, ki sem jim sam poveljeval. Danes svojo osebo dajem na razpolago Franciji, da olajšam njeno nesrečo. V teh hudih urah mislim na nesrečne begunce, ki begajo po cestah. Izrekam jim svoje spoštovanje in svojo naklonjenost. Iz vsega srca vam danes povem, da je treba končati boj. Obrnil sem se to noč do sovražnika, da ga vprašam, ali je voljan govoriti z menoj kot vojakom, da se konča vojno gorje in dogovori način, kako bi se ustavile sovražnosti. Naj se vsi Francozi zgrnejo okoli vlade, ki ji predsedujem v teh urah, polnih težkih preizkušenj, in naj pozabijo na svoj strah, da mi bodo dali moč in vero v rešitev domovine.

Vlogo posredovalca med Nemčijo in Francijo je prevzel general Franco, ki je osebni prijatelj maršala Petaina.

Berlin, 18. jun. o. Kancler Hitler je po prejemu Petainovega predloga za premirje stopil v zvezo s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem

ter predlagal, naj pride Mussolini takoj v Nemčijo, da bi se oba voditelja posvetovala o pogojih, ki naj bi jih Nemčija stavila Franciji za sklenitev miru. Hitler in Mussolini se bosta najbrž sešla v Münchnu. Nekatere vesti pa govore celo o Versaillesu.

Glede vsebine zahtev, ki jih bo maršal Petainu poslala nemška vlada, v Berlinu izjavljajo, da je to informativen predlog, ne pa sporočilo o udaji. Predlog je bil odposlan po običajni diplomatski poti in to državam, ki zastopajo koristi vojskujočih se taborov. Ker sporočilo nima značaja sporočila o udaji, se vojaške operacije v Franciji nadaljujejo. Toda izjavljajo, da posamezni francoski oddelki iz svoje lastne pobude polagajo orožje. V Berlinu ne dajejo nobenih napovedi o vsebini odgovora, ki ga bo nemška vlada poslala maršalu Petainu, in tudi nič ne omenjajo, kje se bosta sestala kancler Hitler in Mussolini. Gotovo je samo to, da bosta Hitler in Mussolini vsestransko razmislila nov vojaški in politični položaj, ki je nastal po francoski ponudbi po premirju.

Kakšne bodo nemške zahteve za sklenitev miru s Francijo in v koliko bodo pri tem upoštevane italijanske zahteve sprito dejstva, da je Italija šele pred nekaj dnevi stopila v vojno, ni znano. Gotovo pa je, da bodo nemški vojaški krogi zahtevali, da se vsa francoska vojska naredi neškodljiva in da se stre francoska vojska in pomorska moč, da bi Nemčija potem lahko vse svoje sile vrgla proti Angliji ter tudi v boju z njo izsilila odločitev še letos.

Vesti 18. junija

Vojne po francoskem koraku še ni konec, marveč pomenijo sedanji dogodki začetek njegovega najhujšega razdobja. Dokler Anglija živi, svet še vedno lahko upa na svobodo, zakaj ni mogoče misliti, da bi kdo premagal Anglijo, je govoril snoči po radiju predsednik avstralske vlade Menzies.

Predsednik francoske poslanske zbornice Herriot in predsednik senata Jeanne Ney sta snoči odstopila, kakor poroča nemški radio iz Zeneve. Odstop bi pomenil, da se ne strinjata z vlado maršala Petaina.

Bivši predsednik francoske vlade Paul Reynaud je včeraj z ameriškim letalom odpotoval iz Lizbone v New York, kamor je dopotoval danes, poroča nemški radio.

Vse holandske, poljske in norveške ladje na morjih in v francoskih pristaniščih so dobile zapoved, naj takoj krenejo v angleške luke.

Ločen mir med Francijo in Nemčijo je zdaj nujen, sodi turški list »Jenisabah«.

Ukrepi za zavarovanje francoskega denarja v Ameriki

Washington, 18. junija. m. Reuter poroča: Roosevelt je podpisal včeraj uredbo, ki določa, da so vsi francoski krediti in kapitali v Združenih ameriških državah zamrznjeni. To je Amerika storila iz razloga, da se ne bi s francoskimi krediti okoristila Nemčija ob morebitni sklenitvi miru s Francijo. Francija ima v Združenih državah zlata za milijardo dolarjev.

sedno dejal: Vlada ni zapustila boja in ni položila orožja, kakor je Petain dejal, temveč je država pripravljena, da na časten način zahteva ustavev sovražnosti. Država ni pripravljena in ne bo nikoli pripravljena sprejeti nečastnih pogojev, da bi francoski narod izgubil duhovno svobodo in da bi bila izdana duša Francije. Francoski narod mora rešiti duhovno vrednote, do katerih mu je več kot do samega življenja in ako bo prisiljen izbirati med obstojem in častjo, bo njegova izbira storjena ter se bo žrtvoval za to, da reši dušo Francije in vse, kar ona predstavlja.

Anglija predlaga združitev angleškega in francoskega imperija v eno državo

London, 18. junija. m. Reuter poroča: Snoči je bilo sporočeno, da britanska vlada želi, da se objavi, da je vlada Nj. britanskega veličanstva v želji, da podpre Francijo do skrajnih moči v teh težkih trenutkih, ki jih francoski narod preživlja in zaradi tega, da omogoči francoski vladi nadaljnji odpor zoper sovražnika, ponudila francoski vladi podpis slovesne listine o združitvi francoskega in britanskega imperija v eno državo, ki bi se imenovala Francosko-angleška unija.

Dne 16. junija je britanski veleposlanik sporočil francoski vladi tale osnutek izjave:

Ob tem najusodnejšem trenutku v zgodovini sedanjega sveta vladi Zedinjene kraljevine in Francoske republike dajeta izjavo o nerazdružljivi zvezi in o neomajni odločnosti za skupno obrambo pravice in svobode proti podjarmljanju in vsemu, kar spravlja človeški rod v položaj robotov in sužnjev. Obe vladi izjavljata, da Francija in Velika Britanija ne bosta več dve državi, temveč ena, ki se bo imenovala Francosko-britanska unija. Ustava unije bo določala skupne organe za obrambo, zunanjo, finančno in gospodarsko politiko. Vsak državljani Francije bo takoj užival pravice državljanstva Velike Britanije. Vsak britanski državljani bo postal državljani Francije. Obe državi bosta prevzeli nase odgovornost, da se popravi opustošenje, ki ga je povzročila vojna, pa naj je prišlo do tega opustošenja kjer koli na njenem ozemlju. Sredstva obeh držav se bodo v ta namen enako porazdelila, kakor da so eno. Med vojno bo uniji vladala vojaška vlada. Vse britanske in francoske sile, suhozemske, pomorske in letalske, bodo pod poveljstvom te vojaške

vlade. Vojaška vlada bo vodila vojno iz kraja, ki ga bo smatrala za najbolj pripravnega. Oba parlamenta bosta uradno združena. Narodi britanskega cesarstva že sestavljajo nove armade. Francija bo sile, s katerimi razpolaga, združila na bojišču, na kopnem, na morju in v zraku. Unija prosi Združene države ameriške, naj pomnože gospodarska sredstva zaveznikov in naj pomagajo s svojo močno stvarno silo splošni stvari. Unija bo združila vse svoje sile proti silam sovražnika, brez ozira na to, kje bo prišlo

do bitke. Tako bomo zmagali.

Rim, 18. junija. o. Italijanski radio poroča, da je bil bivši predsednik francoske vlade Reynaud pripravljen podpirati izjavo o združitvi Francije in Anglije v eno državo, da pa je temu predlogu nasprotoval maršal Petain, češ da tudi tak korak ne more preprečiti najhujšega.

Zdi se, da bi do združitve utegnili priti, če bi Nemčija stavila Franciji nesprijemljive pogoje.

Govor novega francoskega zunanjega ministra:

Francija je pripravljena skleniti le časten mir

New York, 18. junija. o. Reuter. Francoski zunanji minister Baudoin je po radijski postaji v Bordeauxu imel snoči govor, v katerem je poudaril, da je morala Francija ostala nedotaknjena. Izrazil je svojo hvaležnost Angliji za pomoč, ki jo je nudila Franciji s svojim letalstvom in svojo mornarico. V nobenem trenutku v zgodovini edinstvo francoskega naroda ni bilo večje kakor je sedaj. Francoska odločnost in čast francoske vojske sta ostali nedotaknjeni.

V tem resnem trenutku je treba poudariti, da ljubezen Francije do neodvisnosti in zaupanje v bodočnost še dalje trajata. »Pripravljeni smo položiti orožje, če lahko dosežemo časten mir, toda nikoli nismo pripravljeni sprejeti sramotnih pogojev, ki bi predstavljali konec duhovne svobode našega naroda. Če nam se nudi izbira med življenjem in častjo,

jo, bosta vedela ves francoski narod in francoska vojska, kaj je treba storiti.« Nato je Baudoin omenil dragoceno pomoč, ki so jo Franciji dajale Anglija, Poljska, Norveška, Nizozemska in Belgija.

Potem je pojasnil, zakaj je vlada vprašala sovražnika, kakšni bi bili mirovni pogoji, je francoski zunanji minister Baudoin dobe-

Navzlic ponudbi za premirje - nadaljevanje bojov po vsej Franciji

London, 18. junija. Reuter: Snočnje uradno sporočilo francoskega bojišča se glasi: Na vsem bojišču, posebno ob srednjem teku Loire se je danes bitka nadaljevala. V pokrajinah Orléans in Charente sur Loire so bili srčiti boji. Sovražne oddelke, ki se jim je posrečilo prekorčiti Loire, so Francozi zadržali na loirskem prekopu. Vzhodno od Loire je sovražnik napredoval čez Autin. V Burgundiji je sovražnik vkorakal v Dijon. V Condéji je prispel do Doubsa, motorizirani oddelki pa do podnožja Jure. Povsod kjer so bili boji, so se naše čete borile iz dosegljivim junaštvom za čast francoske zastave.

Berlin, 18. junija. DNB. Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča: Francoske armade kažejo znamenja zloma in se hitro umikajo proti jugu in jugozahodu, preganjane od naših čet. Na nekaterih točkah, kjer se oddelki francoskih čet še v redu

bore, smo jih porazili s hudimi izgubami zanje. Z drznim prodorom neke motorizirane enote, ki jo je osebno vodil poveljnik divizije, se je posrečilo zavzeti Orléans in prehod čez reko Loire. Naše letalstvo je nadaljevalo uničevalno delo proti umikajočim se sovražnikovim kolonom. Pri tem smo zadeli mnogo mostov in napadli goste kolone sovražnikovih čet, zbrane pred temi mostovi, z bombami. Naši motorizirani oddelki prodirajo tudi v Burgundiji in čez Langres. Naše divizije so izbrabile prodor Maginotjeve črte južno od Saarbrückna in prodirajo naglo kljub ogroženemu odporu, s katerim se ponekod bori sovražnik, proti prekopu Ren-Marna. Sovražnik je včeraj izgubil osem letal. Tri nemška letala se niso vrnila v svoja oporišča. Naše podmornice so zadnje dni potopile za več ko 100.000 ton sovražnikovih ladij, med njimi tudi britanski parnik »Wellington Star« (11.400 ton). — Nemška vojska je snoči zasedla trdnjavo Metz.

Sovjetska vojska je zasedla še Estonsko in Letonsko

Namen zasedbe je organizirati obrambne postojanke na zahodni meji

Moskva, 18. junija. o. Uradno poročajo, da je nemški poslanik včeraj obiskal sovjetskega zunanjega ministra Molotova in imel z njim daljši posvet.

Zdi se, da je nemški zastopnik zahteval od Molotova pojasnil glede nenadne zasedbe baltičskih držav po ruski vojski in glede nenavadnega zbiranja sovjetskih čet vzdolž vse nemško-ruske meje.

Sovjetska vlada je v nedeljo zvečer poslala podoben ultimatum kakor Litvi tudi Estoni in Letonski. Ultimatum dolži ti državi, da sta krili nenapadno pogodbo s Sovjeti, zaradi česar je potrebno, da sovjetska vojska takoj zasede njuno ozemlje, Estoni in Letonska pa morata dobiti novo vlado, ki bo nudila poročila, da se bosta Estoni in Letonska držali obveznosti do Rusije.

Ker ni bilo mogoče misliti na kakršen koli odpor, sta Estoni in Letonska brez ugovora sprejeli

sovjetske zahteve. Sovjetska vojska je včeraj dopoldne začela zasedati njuno ozemlje.

V nevtralnih krogih v Moskvi trdijo, da pomeni zasedba baltičskih držav po Rusiji samo to, da se skuša Sovjetska Rusija zavarovati proti nemškemu pritisku na Vzhod, če bi zavladala v ostali Evropi Nemčija. Domnevajo, da bi utegnili Sovjetska Rusija v kratkem zasedati še Finsko in romunsko Besarabijo, da čim bolj razširi svoje obrambne postojanke proti Nemčiji na zahodu.

Berlin, 18. jun. o. Navzlic sovjetskimi poročili, da je bila zasedba baltičskih držav izvedena brez demonstracij in spopadov, poročajo iz Rige, da je tam prišlo do hudih spopadov med prebivalstvom, ki je demonstriralo proti rdeči vojski in med policijo, ki je hotela demonstracije preprečiti. Več ljudi je bilo ubitih in ranjenih. Policiji so morali priti na pomoč tudi tanki in oklopni avtomobili estonske armade.

Vojna na Sredozemlju:

Angleški letalski napadi na italijanske postojanke v Libiji

London, 18. junija. o. Angleži so včeraj zajeli nekeje v Libiji 600 italijanskih vojakov, med temi 200 pravih Italijanov, 4 tanke in 7 topov. Nad 100 angleških letal pa je včeraj bombardiralo letališča in vojaške naprave v Libiji.

Pri napadu italijanskih bombnikov na Mersu Matry v zahodnem Egiptu je ubilo pet egiptovskih vojakov, devet jih je pa ranilo. Italijanski bombniki so izvedli štiri napade.

Angleške letalske sile so bombardirale danes Tobruk, Eladani, Diredavo in Makako. Vsa angleška letala so se vrnila v svoja oporišča. V Diredavi so angleška letala zažgala hangarje ter uničila eno

Angleške izjave po francoskem predlogu za premirje:

Anglija se bo vojskovala sama dalje

London, 18. jun. o. Predsednik angleške vlade Churchill je snoči imel kratek govor, v katerem je dejal, da so novice iz Francije zelo slabe, da pa to ne spremenja stališča Anglije do Francije. Kar se je zgodilo v Franciji, še ojačuje sklep Anglije, da se bo do konca borila proti Hitlerju. Angleži bodo sami branili svoj otok in svoje svetovno cesarstvo ter so prepričani, da se bo vse dobro končalo.

Angleška vlada je »ozirom na francosko ponudbo za premirje izdal uradno sporočilo, v katerem pravi, da Anglija ne misli na kaka mirovna pogajanja. Anglija je odločena nadaljevati boj do

zmage. Zavezniki brodovje lahko še poostri blokada proti Nemčiji, od kar je vstopila Italija v vojno. Nemčija je čez mero uporabljala svoja vojna sredstva v sedanji ofenzivi. Čeprav niso njene rezerve še izčrpane, bo njeno upanje, da bi premagala zaveznike, splahnelo, če ne premaga angleškega imperija in njegovih zaveznikov v mesecu ali dveh. Ogromne rezerve obeh svetovnih držav in sredstva, ki jih je Anglija in Francija dala na razpolago Ameriki, bodo od tedna do tedna igrale pomembnejšo vlogo. Brez ozira na nasprotja, čigar edino upanje je v nagli zmagi, bo Anglija nadaljevala vojno, dokler bo potrebno, da stre Nemčijo.

Težave mariborske industrije

Pomanjkanje surovin v našem gospodarskem življenju je postalo vprašanje usodne važnosti

Maribor, 17. junija.

Vojna, ki se je razvijala po Evropi, je ne samo drugim, marveč tudi naši državi povzročila nemalo gospodarskih neprilic, ki jih živo občuti tudi mariborska tekstilna industrija, ki se mora zaradi pomanjkanja surovin boriti z največjimi težavami, te pa zopet težko občuti naše delavstvo. Tako sta tovarni »Doctor in drug« in »Thomas« bili prisiljeni svoje obratovanje skrajšati na tri delovne dni v tednu. V težave je sedaj prišla tudi že tvrdka Zelenka in Co., ki je 38 svojim delavcem dala 14 dnevni plačani dopust, ki se avtomatično spremeni v odpust, če tvrdka do 22. t. m. ne dobi potrebnih surovin. Po naših informacijah, ki smo jih prejeli, se z mislijo za skrajšanje obratovanja bavijo tudi tovarne, ki jim

grozi nevarnost, da jim bo zmanjkalo za obratovanje potrebnih surovin.

Kakor nam poročajo, da je tudi delavstvo v tovarni kos in srpov v St. Lovrenču na Pohorju zadela hud udarec. Tovarna je namreč 79 svojim delavcem odpovedala službo, vendar je tovarna obljubila, da bo vse te delavce v teku enega ali dveh mesecev zopet zaposlila.

Primer mariborske tekstilne industrije nam kaže, da je pomanjkanje surovin v našem gospodarskem življenju postalo vprašanje usodne važnosti. Zato bo država morala napeti vse sile, da bo tem tovarnam omogočila nabavo surovin in tako našemu gospodarstvu pripomogla do vsaj znosnega obratovanja.

Kdaj bo že konec letošnjih neviht

Včeraj so se spet razbesnele nad številnimi kraji, ponekod pa je iz toča opravila svoje

Nevihla nad Mariborom

Maribor, 17. junija.

V današnjih zgodnjih jutranjih urah je nad Mariborom in okolico divjalo strahovito neurje, ki ga je spremljalo izredno močno grmenje in udarjanje strele.

Nevihla je najhujše prizadela hočko podružnično cerkev sv. Mihaela v Razvanju. Strela je udarila v njen stolp s tako silo, da ga je v gornjem delu zrušila in vrгла iz stolpa tudi zvonove. Nesreča je hotela, da se je leseno ogrodje stolpa tudi vnelo. Strela je s tem povzročila občutno škodo, ki pa za sedaj še ni ocenjena.

Veliko zmešnjavo in mnogo neprilic je nevihta povzročila tudi v telefonskem omrežju. Strela je uničila ali pokvarila mnogo varovalk, na mnogih mestih pa tudi pretrgala mnogo telefonskih žic. Osebe telefonske in telegrafске sekcije je zato imelo in še ima mnogo posla, da vse okvare, ki jih je neurje povzročilo, popravi in vse omrežje spravi v red.

Ponekod je bilo prizadeto tudi električno omrežje. Tako je v Radvanju udarila strela v električni transformator in ga močno poškodovala.

Tudi nekaterim zasebnikom strela ni prizanesla. V Kamnici je udarila v žago podjetnika Ivana Vračka, v Pekrah v hišo posestnika Mordeja. V pekarski okolici je udarila na šestih krajih. K sreči je povsod tod udarjala le vodena strela, zaradi česar ni prišlo do večjih požarnih škod.

Velika škoda po toči v Prekmurju

Sobota, 17. junija.

Že nekaj dni je pritiskala vročina in včeraj je živo srebro v senci skočilo na 36 stopinj Celzija. Po vročem soparnem dnevu se je snoči kar naenkrat začelo močno oblačiti in zgodaj zjutraj nas je

že obiskala plaha dežja. Vse dopoldne so se oblaki podili sem ter tja, zbirali in opoldne je postalo nebo temno, da se niti brati ni dalo v sobi. Kmalu zatem se je zaslizalo grmenje, ki je prihajalo s severozahoda. Z bliskom in gromom je nevihta zajela gornje Prekmurje s Soboto in se pomikala proti madžarski meji. Med nevihto je divjala huda burja, ki je prinesla tudi točo. V okolici Sobote je žito, ki bi čez dobrih deset dni že rumenelo, popolnoma zbito. Vsa stebelca pri rži, pšenici in ječmenu so zlomljena in razbita, le oves, ki še nima latov, se bo verjetno opomogel. Tudi druge poljske kulture so precej prizadete, vendar je upanje, da se bodo vsaj deloma še opomogle. V tem kratkem času je padlo 30 mm dežja, v nekaterih krajih verjetno tudi več.

Tudi Soboti ni bilo prizanešeno in so bili jarki namah polni vode. Nižje stoječe ceste je voda preplavila in je bil vsak promet nemogoč. Pri nekaterih hišah je voda vdrila v kleti. Pod kapom so se dolgo po nevihti ležali kupi toče, ki je na vrtovih naredila občutno škodo.

Huda ura nad Komendo

Komenda, 17. junija.

Snoči okoli 1/9 se je nad Komendo nebo popolnoma potemnilo. Med bliskom in gromom je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Franceta Laha na Klancu. Poslopje je pogorelo do tal. Na kraj požara so takoj prihiti gasilci iz Komende, katerim se je treba zahvaliti, da se požar ni razširil še na druga poslopja.

Razpis likovnih nagrad banske uprave

Ljubljana, 16. junija.

Zaradi pomanjkanja umetnin z motivi iz domače zgodovine razpisuje kraljevska banska uprava nagrade v znesku 20.000 din za najboljše likovne umetnine, ki upodabljajo prizore iz slovenske zgodovine ali like važnih osebnosti iz politične ali kulturne zgodovine Slovencev.

Za nagrade se bodo upoštevala le slikarska, plastična ali grafična dela, ki so nastala v dobi od 1. aprila 1940 do 31. marca 1941, oziroma niso bila pred tem časom javno razstavljena ali reproducirana. Umetnine morajo biti tako izdelane, da so uporabljive za reprodukcije. Za slike v olju je predpisan kot najmanjša velikost format 72 cm x 100 cm, večji formati morajo biti v istem razmerju. Akvareli in grafična dela so lahko manjša, vendar v razmerju, ki se sklada s predpisano mero oljnatih slik. Za kipe velja kot najmanjša mera naravna velikost. Za morebitne reliefe in medalje velikost ni predpisana.

Število in višino nagrad določa po svobodnem preudarku glede na število nagrade vrednih umetnin razsodišče, ki bo imenovano v ta namen.

Nagrade umetnine se po možnosti odkupijo, pa tudi če ne, so umetniki vezani, da dovolijo reprodukcijo nagrajenega dela prvenstveno kraljevski banski upravi.

V primeru, da ne bo predloženih dovolj takih del, ki bi nagraditev zaslužila, se nagrade podelijo v omejenem znesku ali sploh ne razdelijo in se preostali znesek prihrani za prihodnje razpise. Umetniki naj pošljejo svoja dela do vključno 31. marca 1941, do 18 ure v Narodno galerijo v Ljubljani. Vsako delo naj bo opremljeno z geslom, priloženo pa mora biti tudi zapечатena kuverta, ki vsebuje geslo, naslov in ime natečajnika.

Vsa podrobnejša pojasnila dobe pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave.

Ljubljana od včeraj do danes

Kdo bi si bil mislil, da bo huda nevihta, ki je nad Ljubljano divjala v nedeljo zvečer, doživela svojo »reprizo« še v jutru na ponedeljek! Tako je treskalo in grmelo in take množine izpadnebnih voda so lile na zemljo, da so se zbudili tudi tisti, ki so obdarjeni z najtrdnjšim spanjem. Huda ura je bila dolga. Pozneje se je divjanje nekoliko uneslo, okrog polдне se je začelo že previdno jasnit in proti večeru smo dobili izredno lepo, sončno in sveže vreme. Tudi noč je bila čedna, in davišnje jutro se je spet prikazalo v vsej lepoti. Toda že kmalu dopoldne je od zahoda pritisnil nov val oblakov, ki ne obetajo nič dobrega. Skoraj gotovo se bo do večera vreme ponovno spridilo, in bomo nemara že zgodaj popoldne dobili novo nevihto. Zdi se, da bomo letošnji junij vsak dan vsaj nekoliko »obdarjeni« z dežjem. Utegne pa se zgoditi, da bo tudi vse poletje. To pa prav gotovo ne bo všeč tistim, ki so se že lani močno hudovali, ker jim je vsakdanji, čeprav kratki naliv, dan za dnem kvaril prijetno razpoloženje pri kopanju.

Tri nesreče

V ljubljansko bolnišnico so včeraj pripeljali Lojzeta Zemljo, posestnika iz Breznice na Gorenjskem. Zemlja je skotil z voza, pa tako nesrečno, da si je pri tem zlomil levo roko.

S koleca je padla služkinja iz Kočevja, Roza Moršer. Precej hudo se je potokila.

Tam pri Naklem na Gorenjskem delajo novo cesto. Pri delih je zaposlen tudi Bricejnov delavec Franc Murgelj. Včeraj je spodkopaval gruč za cesto, pa se je nenadoma utrгла težka plast kamena in Murglja pokopala pod seboj. Delavec je dobil kar zelo hude notranje poškodbe.

Samo po sebi se razume, da obisk v bolnišnici ni prav nič manjši kakor je bil. Dan za dnem prihajajo tja nove trume pomoči potrebnih.

Spet bodo prišli za delo

Na rednem letnem občnem zboru Slovenskega planinskega društva je bil izvoljen soglasno naslednji odbor: predsednik je ostal dr. Josip Pretnar, prvi podpredsednik je dr. Milko Hrašovec, drugi podpredsednik Vinko Zor. V odboru so še dr. Alojz

Iz sodne in policijske kronike

Za slivovko in tisočak 1 leto posta - Mednarodni dobavitelj mirno spi

Ljubljana, 18. junija.

Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Brelj, sodnika pa sta bila Kralj in Lederhas, je včeraj dopoldne končal razpravo proti mlademu, že prav dobro izsolanemu vilmu iz sleparju. Jože Kučko je doma tam iz Mirne peči. Obtožnica in policijsko poročilo pravita, da je brez stalnega bivališča in brez premoženja. To je res in tudi sam temu ne oporeka. Letos spomladi je bil zaposlen kot opekarški delavec pri opekarni Emilije Cominijeve v Lanišću pri Škofelci. Jože je delal, zraven pa proučeval domače razmere pri Cominijevih, ki imajo tudi trgovino. Jože je zadnje dneve pred velikonočnimi prazniki izmaknil iz kleti steklenico dobre slivovke ter jo neprevidno prodal nekemu dekletu za 3 kovače. Kmalu nato se je spazlil, ko ni bilo nikogar doma, v sobo gospodarice Cominijeve ter je izmaknil iz nezaklenjene omare tisočak.

Pred sodniki je krepki Jožko vse tajil in zatrjeval, da je vse pošteno pridobil. Glede slivovke se je izgovarjal na svojo sestro, rekoč: »Ona mi je žganje prinesla s doma, da bi se krepčal pri težkem delu.« Sestra pa je sodnikom povedala, da mu je res dala takrat stekleničko žganja, ne pa veliko zelenko. Sodnikom je skušal glede tisočaka natveziti pravdu zgodbo. Bil je neroden, da je nekaj dni po tatvini tisočak izmenjal na velikonočni ponedeljek prav v trgovino gospodarice Cominijeve in da je nato zapustil službo brez vsakega vzroka in vsake odpovedi. Sodnikom je Jože Kučko pravil, da mu je na velikonočni ponedeljek dal tisočak na glavni cesti v bližini Škofelce neki avtomobilist, ki ga je naprosil, da naj gre tisočak izmenjat, da bo dobil nagrado, ker mu je pomagal popravljati avtomobil. Skliceval se je tudi na neko pričo, ki naj bi bila zraven pri popravilju avtomobila. Ta priča ga je popolnoma pustila na cedilu. Sodniki, ki so zvigneta tuda hudo držali v kleščah, so se temeljito prepričali, da jih skuša Jože Kučko na vse mogoče načine pretenjati in zato so mu odmerili tudi primerno kazen zaradi tatvine slivovke in tisočaka.

Jože Kučko je bil obsojen zaradi zločina dvakratne tatvine na 1 leto in 2 meseca strogega zapora ter v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta. Bil je zaradi tatvine še večkrat kaznovan na strogi zapor. Jože je kazen sprejel.

O sleparskem dobavitelju za Weygandovo armado v Siriji smo že mnogo pisali. Sloviti mednarodni slepar Munič-bej el Solh sedaj mirno ždi v sodnih zaporih in spi kakor polh pozimi. Malo govori. Vedno trdi, da je pošten in stvaren poslovec

Vrtačnik, Janez Kveder, dr. Anton Mrak, Lavoslav Dolinšek, dr. Arnošt Brillej, Pavel Kunaver, Božidar Gajšek, Pučnik Adalbert, dr. Miha Potočnik, Miloš Grmovšek, dr. Stane Tominšek, Janko Hodnik, Ante Beg, dr. Valter Bohinc in dr. Bogdan Breclj. Njihovi namestniki pa so: Angelo Battelino, dr. inž. Avčin France, Ivo Marsel, Vinko Kos, dr. Svetozar Frantar in Salberger Nadislav. Za računsko preglednika pa sta bila izvoljena Emerik Ferlic in Ule Martin.

Tako bo ta naša organizacija spet lahko nadaljevala svoje plodno delo, ki ima lepo nalogo, da čim širše množice naznanja z lepoto naših gor.

Vode naraščajo po hudem nalivu

Prav nič čudnega ni, če so po neznansko obilnem nalivu, ki je včeraj zjutraj in še tja do poznih dopoldanskih ur »regiral« nad našim mestom in okolico, prav močno narasle vse vode. Tako je hudo narasla Ljubljana. Pri šoli na Barju je bila včeraj opoldne lisa že kar 80 cm nad normalo. Barjani so zato naprosili terensko sekcijo za regulacijo Ljubljane, naj ukaze odpreti zatvornico v Gruberjevem prekopu. In sekcija je odločila naj bodo zatvornice vse dopoldne do kraja odprte, tako da se je narasla voda lahko popolnoma zadostno odtekla. Pri hidrocentrali na Fuzinah, tam kjer je postavljen vodomer, je Ljubljana do včeraj opoldne narasla za 70 cm. Pa tudi vodno stanje je bilo opoldne kar za poldrugi meter nad normalo. Tudi Sava je pomalec naraščala. Tako so zabeležili pri znani Česnovi tovarni za 60 cm. Zdi pa se, da nevarnosti za povodnji ni, ker se je vreme po nalivu spet zjasnilo.

S košnjo so pa letos sitnosti

Zdi se, da letos košnja ne bo potekala tako ugodno kakor druga leta. Kosci so že ukali po Mestnem Logu. Zdjaj pa vlada tam mrtvilo. Letos bo križ s sušenjem sena. Ze lep čas ni bilo toliko sitnosti kakor je tokrat s to skrbjo. Ljudje so pokosili, seno pa se zdaj pridi in moči! Kako lepo je bilo lani, ko je prav ob času košnje vladalo čedno suho vreme, da so ljudje lahko pošteno sušili in tudi brez sitnosti prepeljali domov.

Važna seja Zveze mest v Zagrebu

Zagreb, 18. junija.

V nedeljo se je v Zagrebu končala seja zastopnikov Zveze mest kraljevine Jugoslavije. Teh posvetovanj sta se poleg zastopnikov iz drugih krajev države udeležila tudi ljubljanski župan dr. Juro Adlešič in načelnik gradbenega odd. ban. upr. dr. Andrej Graselli.

Na seji so razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na vsa mesta v državi, in ki jih je v sedanjih časih še posebno treba nujno rešiti. Govorili so med drugim o zaščiti civilnega prebivalstva pred letalskimi napadi, o vprašanju kopičenja zalog življenjskih potrebščin, o plačah mestnim uslužbencem za primer vojne, o položaju mestnih uslužbencev z ozirom na sedanje draginje ter še o nekaterih drugih važnih vprašanjih.

Zastopniki posameznih jugoslovanskih mest so na svoji nedeljski zagrebški konferenci pregledali tudi poslovanje te zveze v preteklih dveh letih ter razpravljali o stanju blaginje in o poslovanju »Sklada mestne občine«. Ta poročila bodo predložena v odobritev upravne odboru in občnemu zboru Zveze mest. Kdaj se bo sestal ta občni zbor, do sedaj še ni mogoče reči in je bilo zaradi težkih razmer določeno, da se občni zbor Zveze mest odloži za nedoločen čas.

Glede na zgoraj navedena vprašanja, o katerih so govorili na zagrebški seji, je bila dosegena popolna soglasnost. Zveza mest se bo, kolikor bo pač v njenih močeh, prizadevala, da ta vprašanja čimprej zadovoljivo reši.

Clements Ripley: KRIŽANA LJUBEZEN

Z začudenjem in sočutjem je gledala Amy Julijo, ki je bila po tem priznanju sama v sebi popolnoma zlomljena in bila pripravljena še globlje ponižati se, da s priznanji svojih grehov in napak uze ali, da obtoži samo sebe do vseh globlin. In vse to samo zato, da bi se mogla vso popolnoma posvetiti negovanju Presa, ker je Amy za tako delo preslabotna in prenežna... To mora zdržati samo ona, Julija...

Ali govoriš resnico? jo je po kratkem premolku vprašala zopet Amy.

Govorim! Če bi ljubil mene, bi ti ga bila prevzela... Poizkušala sem to... pa bilo je zastoj! On ljubi samo tebe... samo tebe! Julija je pri tem znižala svoj glas kakor da bi v svoji jasnosti obledele in potemnel v svojem sijaju. Ponižana Julija se je zagledala v Amy kot bi jo hotela vprašati: »Kaj hočeš še zvedeti? Kakšna priznanja si zahtevaš od mene?«

»Hvaležna sem ti, Julija, za vse, kar si mi povedala! To sem hotela in to sem morala vedeti! Amy je stopila nekaj korakov niže, objela Julijo in ji zašepetala: »Naj vaju čuva Bog, tebe in Presa! Amy je dala znamenje nosačem, ki so brez vsakega občutka usmiljenja dvignili nosilnico s Presom in sledili stražarju, ki je stal ves čas nekoliko stran od njih. Nosilnica je krenila na ulico.

Julija je mirno in z gotovostjo sledila nosilnici. Na vratih je postala, se še enkrat ozrla nazaj proti Amy in Tedu, se

našmehnila in zamahnila z roko, kakor bi jima hotela z nemo, tiho in preprosto kretnjo zaklicati: »Na evidenca!« ali »zbogom za vedno!« Kdo bi to vedel...?

Amy je še dolgo stala na stopnicah in nemo strmela v vrata, skozi katera so odnesli Presa. Iz oči so ji tekale solze...

Ted je stopil k njej, jo nežno objel okrog pasu in jo molče in oprežno odpeljal po stopnicah. Tudi onadva sta morala oditi iz te hiše...

XXII. Epilog.

Noč. Soparna južnjska noč, kakršna vlada nad New-Orleansom in nad vzhodnimi obalami reke Mississippi. Po mestnih ulicah se vlačijo dim pomešan s smradom goreče smole in s pošastno trepetajočimi sencami pomarančno rdečastih ognjev. Od časa do časa se sliši streljanje topov. Na ta način s pritiskom smolnaka razbijajo gosto ozračje in s tem uničujejo običnem tudi klice rumene mrzlice. Po ulicah čaka narod na eni kot na drugi strah... čaka... čaka z nekončno potrpežljivostjo navajen že na vse strahote. Straže z nosači nosilnic še vedno zginja v posamezne hiše in se iz njih zopet vračajo. Na hišah visijo črni znaki »Y« Nosači zavezani do oči z robci, prenašajo obnemoglo in nezvestne ljudi. Nihče ne vprašuje, kdo so ti trpini in nesrečniki in kam jih prenašajo. Vsem je znano kam, samo oni, bolniki, ne vedo... njim

sta slabost in vročina izpili vse življenjski sok in vsako sposobnost razvijanja, mišljenja in zavedanja zavesti... Oni gredo... ali boljše, jih nosijo... vse vedo kam... Kmalu jih bodo iz zasilnih bolnic razvrstili v dolge povorke pa s korakom v korak vedno dalje, dokler ne bodo prišli ven iz mesta. Prevažajo jih naložene na odprte vozove, na golih deskah kot zaklane živali. Ko bodo prišli izven mesta, bodo pogнали konje hitreje, samo da pridejo čimprej do ladij, na katere bodo pretovorili te nesrečneže in jih z njimi prepeljali na »kužni otok«, kjer jih bodo prepustili usodi... Malo koga spremlja na vozu družina ali gre z njim peš... Bolniki tega tudi ni mar. Oni nič ne vprašajo, če jih spremlja kdo ali nihče... Oni potujejo v negotovost in v grozo brez strahu in krika, brez odpora in jadicovanja... njim je vseeno! Pri njih sede le redovnice, prebirajo rožni venec ali pa ga samo mrtvo, sključeno in krčevito stiskajo med prsti in mrmrajo z ustnicami kot v molitvi... mehanično... brez toplote in brez erca... leone vsrjšo svojo dolžnost in vseeno jim je kam gredo in koga spremljajo... Njim so vsi enaki in one so do vseh enako ravnodušne...

Dolg in žalosten sprevod se pomika naprej... v noč skozi dve vrsti ljudi različni polti in različni ver... pomika se naprej kot dolga vrva z navezano nesrečo in z življenjem brez nade in upanja... Ljudje prepevajo... pojejo dolge, zategnjene in žalostne pesmi... enolične z revnim besedilom, toda bogate na bolečini in tuži... ker oni, ki pojejo, vedo, komu pojejo in vedo tudi, da se od njih na vozovih le malokdo vrne ali da se morda sploh nobeden ne bo vrnil... Kdo ve, koliko jih bo šlo še za njimi, za vsemi onimi, ki so že bili odpeljani, za vsemi te-

mi, ki jih sedaj vozijo in za onimi, ki jih šele bodo odpeljali... Nihče ni siguran, ali ne bo šel jutri za temi, ki gredo sedaj... Tako dolgo ne bo nihče varen, dokler ne bo rumena mrzlica kot prenašalica zver zaprla svojega žrela in se s ta in prenašalica svojih žrtve pomirila... dokler ne bo legla k počitku do naslednjega leta, ko se bo zopet zbudila morda še bolj lačna in še z večjo požrešnostjo napadla to mirno ljudstvo vdano svoji usodi v veri in nesreči... Straže stoje pri ognjih in pri vratih vsake hiše, na kateri odseva v pomarančno-rdeči svetlobi goreče smole in gorečih bakel strahotni in usodni znak, da je v hiši rumena mrzlica... a po ulici se pomikajo vedno nove in nove povorke... prva... druga, tretja... deseta... po več desetih voz z golimi deskami kot z miznimi deskami... na njih pa živi mrlič z obrazom objanjen nepremično proti temnemu in mrtvemu obzorju... Le glave jim odekakujejo tako kot odekakujejo koleca vozov iz enega kamna na drugega po cesti tlakovanih z grobim kamenjem... toda ne boli jih... oni ne čutijo...

Med poslednjimi v sprevodu leži na nekem vozu Pres. Glavo ima obrnjeno proti nebu in ves raven leži na deskah... Pokrit je s toplo odejo, njegova potna in neobrita glava pa počiva v naročju Miss Julije... Ne ve on tega, ne ve... A ona?... Z dlanmi kot baržun finih rok mu je podprla glavo in nemi strmi pred se... Njeni rožni prsti in kot alabaster bela polt... Nepremično, zanešeno, resignirano... Ne sliši pesmi ljudi... ne sliši te pesmi, ki je v svoji enoličnosti podobna bolji kriklu obupancev, ki jim ni rešene nade kot pa objokovanju nesrečnikov in obolelih... Nihčear okrog sebe ne vidi... ne ljudi... ne bakelj... ne og-

njev... nihče... niti usmiljenke z ble- dim, mrtvo hladnim licem, na katerem ni znaka kakšnega čuvstva, na njenem licu se jasno odraža le zmaga fatalizma nad izmišljeno svobodo volje... ne vidi te sestre, ki ji sedi nasproti in enolično premika svoje voščene in prosojne ustnice kakor postaja tudi pesem vedno bolj enolična in utrjujejoča... Julija strmi daleč predse v neznanu daljavo, v rokah pa čuti toliko drago, od bolečin izmučeno Presovo glavo... kakor da bi se ji odpiralo nočno nebo in bi se ji tam daleč smehljalo novo življenje... ne življenje za sebe... za svoje užitke... življenje za druge... za dva človeka, ki si smeta in si gradita vso svojo srečo samo na njeni nesreči... ona se očisti svoje grehov... ona čuti, čuti, gre v naročje novega vstajenja... ona gre... ve, kam gre... gre in noče biti več žena, ki je pred obrazom božjim težko grešila... hoče biti žena vredna same sebe... vredna svoje velike ljubezni... biti hoče očistena in vredna žrtve, ki jo doprinaša za rešitev in srečo Presovo... Ona hoče zbrisati iz sebe pečat demonske žene, kakršna ni nikdar hotela biti...

Gre... gre na »kužni otok... to ona dobro ve... a vendar gre, ker mora rešiti to drago bitje, čigar glava sedaj brez zavesti počiva v njenih rokah... V svoji duši se je vsa raznežila in gleda... gleda nekam daleč... posluša neko neznanu pesem bodočnosti... posluša in čuti, da je to pesem njenega novega življenja... Mirno in visoko mramorno čelo, velike modre oči, blede lica, estisnjene ustnice... na njenem obrazu počiva čista duševna resignacija na preteklost in upanje v bodočnost...

Julija čuti v sebi rojstvo novega človeka, človeka z angelsko dobroto... Konec.

Od tu in tam

V Nemčijo je odpotoval prvi transport poljedelskih delavcev iz okrajev Murska Sobota in Lendava. V tem transportu je bilo 10.000 delavcev. Ti bodo zaposleni kot poljedelski delavci na Bavarskem. V tem transportu so delavci, ki so starejši od 40 let, in ženske, ki so starejše od 21 let.

Kakšna je bila naša zunanja trgovina v prvih štirih mesecih letošnjega leta, je zdaj objavljal oddelek za ekonomsko preučevanja pri Narodni banki. Ti podatki služijo za primerjavo z istim razdobjem lanskega leta. Lansko leto je v aprilu dosegel naš izvoz vrednost 433 milij. dinarjev, letos pa je prišel v istem času že na visoko vsoto 693 milij. din. Uvoz je lani aprila meseca znašal 419 milij. din, letos pa je prišel na 642 milij. din. Torej je bil letošnje leto (velja za prve štiri mesece) naš izvoz za 51 milijonov dinarjev večji od našega uvoza. Lansko leto aprila meseca je bila dosežena aktivna, ki je znašala vsega skupaj 14 milij. din. Bil pa je to tudi prvi mesec, v katerem je bilanca naše zunanje trgovine pokazala aktivno. V prvih treh mesecih, v januarju, februarju in marcu, se je javljala pasiva: v januarju 59 milij., v februarju za celih 62 milij., v marcu pa 53 milij. dinarjev. Letos pa ni pasive. Bilanca naše zunanje trgovine je bila zaključena z aktivno že takoj prvi mesec. Januarja je naša aktivna znašala 146 milij. din. V februarju je znašala 192 milij. din, v marcu nekoliko manj: 93 milij. din, v aprilu pa — kakor smo že omenili — 51 milij. din. V primeri z lanskoletno pasivo 160 milij. din v razdobju od januarja do aprila kaže naša letošnja bilanca zunanje trgovine visoko aktivno v znesku okroglo 387 milij. din. V prvih štirih mesecih letošnjega leta je naš uvoz znašal dve milijardi in 54 milij. din, v primeri z eno milijardo in 675 milij. din lani, naš izvoz pa dve milijardi in 541 milij. din, v primer z lanskim letom, ko je naš uvoz znašal eno milijardo in 515 milijonov dinarjev.

Demokratska levica izstopa iz demokratske stranke — tako so izjavili zdaj njeni voditelji dr. Ivan Ribar, dr. Dragoslav Smiljanec in Cedomir Plešević. V tej izjavi očitajo demokratski stranki, da se je pregrešila s tem, da ni stopila na čelo akcije med Srbi za sporazum s Hrvati in za notranjo preureditev Jugoslavije na federativni podlagi ter za uvedbo demokratskega reda v državi. Demokratska levica sporoča, da je svoje delo prilagodila sporazumu, ki je bil dosežen med srbskim in hrvatskim narodom. Zavzema se za federativno ureditev države ter za združenje vseh južnih Slovanov, torej tudi Bolgarov. Vsa ta južna slovanstva skupnost bi se po njihovem mnenju morala nasloniti na Rusijo.

Madžarska umetniška razstava, ki je bila prirejena v Zagrebu, se je končala z zadovoljivim uspehom. Zagrebška in tudi druga naša javnost si jo je lahko podrobno ogledala in dobila pravo sliko, na kakšni višini je danes madžarsko slikarstvo. Naši umetniki so na njej dobili tudi marsikakšno novo pobudo za svoje bodoče delo. Madžarski zastopniki so, kakor znano, izrazili toplo željo, da bi tudi jugoslovanski umetniki v kratkem priredili svojo umetniško razstavo. O podrobnostih za to razstavo se dozdaj še niso čisto do kraja porazgovorili. Sklepnega je bilo dozdaj le to, da prirede svojo razstavo v Budimpešti najprej kiparji iz vse naše države. Hrvatje pričakujejo, da bo na tej razstavi sodelovalo predvsem mnogo hrvatskih kiparjev, ker da je na Hrvatskem kiparstvo na najvišji stopnji. Končno odločitev pa naj bi prinesel Mestrovic, ki se bo kmalu vrnil v Zagreb. Sele po tej kiparski razstavi naj bi bila potem prirejena razstava hrvatskih slikarjev v madžarski prestolnici.

Številnim hrvatskim trgovcem se obetajo občutne kazni, ker se ne drže predpisov o prijavljanju svojih zalog blaga. Zagrebško mestno poglavarstvo je namreč ugotovilo, da tamkajšnji trgovci prijavljajo svoje zaloge netočno, drugi pa takih prijav sploh niso vložili, čeprav je bilo točno povedano, da predpisi veljajo za vse brez izjeme. Zaloge je treba prijaviti vsak mesec do 10.

Letalski in poštni promet med našo državo in Afriko, Azijo in Avstralijo je ustavljen — je sporočilo ravnateljstvo pošte in telefona. Z ozirom na to se do nadaljnjega ne bodo sprejemale nobene letalske pošiljke, ki bi bile namenjene v omenjene tri celine.

Pridelovalcem tobaka v Hercegovini so zadnje dni že začeli izplačevati predujem. Ni namreč nevarnosti, da bi bil ta denar za državo izgubljen, posebno še, ker letošnja letina tobaka ne obeta slabo. Doslej ne izplačujejo pridelovalcem tobaka na račun njihovega letošnjega pridelka več kot 10%. Pa bodo Hercegovci tudi že na tem predujmu dobili kar lep denar. Računajo, da bo letošnjega pridelka tobaka samo v Hercegovini za 100 milij. din. Tako bo desetina, kolikor znašajo letošnji predujmi, okoli 10 milij. dinarjev.

Da bi se povišali cene kruhu, si prizadevajo razen drugih tudi peki iz Dubrovnika. Ze pred nedavnim se je tem pekom posrečilo dvigniti cene, zdaj pa so se spet obrnili na pristojna mesta, da bi jim dovolili ponovno zvišanje, ker da pri dosedanjih cenah ne morejo prav nič zaslužiti, ko je žito tako drago. Cisto razumljivo je, da se je tamkajšnje prebivalstvo zaradi te namere spet precej razburilo, saj skraj ne mine dan, da ne bi poskočile cene tej ali oni stvari, ki je neobhodno potrebna za življenje.

Predstavniki hotelirjev iz Splita, Dubrovnika in Ljubljane so odpotovali v Belgrad. Iz Splita, kjer je bila krajša konferenca delegacije predstavnikov Trgovske zbornice iz Splita, Dubrovnika in Ljubljane so člani te delegacije odpotovali v Belgrad, kjer bodo obiskali finančnega ministra dr. J. Suteja in ministrskega pomočnika dr. Filipovića. Ob tej priliki bodo delegatje zahtevali moratorij za hotelsko industrijo — ali pa podobne ukrepe, ki bodo omogočili odlog plačevanja za hotelske dolgove, pa čeprav samo za letošnje leto. Hotelirji bodo ministru izročili natančno obrazloženo spomenico, v kateri dokazujejo težavnost položaja hotelske industrije, ki je bila od vseh najtežje prizadeta zaradi današnjega mednarodnega položaja. V tej spomenici hotelirji navajajo tudi, da je bil razen dejstva, da letos inozemskih gostov sploh ni blizu, zabeležen tudi najmanjši dotok domačih gostov, kar ga pomni. Na koncu spomenice zahtevajo hotelirji kar se da naglo in učinkovite ukrepe, po katerih bi se dalo rešiti naše hotelirstvo na Primorju iz težavnega položaja, v katerem se trenutno nahaja. Hotelirji upajo, da bodo na pristojnih mestih našli polno razumevanje.

Krasna češka filmska umetnina
s Hano Vitovo in Lad. Bohatem
v režiji Mirosl. Cikana Ob 16., 19.
Kino Union tel. 22-21 in 21. uri

Osemnajstletna
Zivljenjski roman mladega neizkušenega dekleta, zapeljanega
v ljubezni in trpečega za posledice ene same nesrečne noči...

Seno sušimo ... - tudi v Ljubljani!

Po deželi je v teh dneh košnja v največjem razmahu, ali bi vsaj morala biti. Ali je letos vreme tako zanesljivo in muhasto, da ljudje kar ne upajo imeti kaj več pokošenega sena, kot ga lahko spravijo v pol ure s travnika, kadar se kar na lepem in naglem začnejo kopičiti oblaki na nebu.

Navzlic vsej skrbnosti letos marsikateremu gospodarju dež izpirja seno, posebno v krajih, kjer nimajo kozočev, s katerimi so si prebrisani Kranjci že njega dni znali pomagati proti slabemu vremenu ob košnji in žetvi.

Torej sena košnja je tu. Čeprav je ob letošnjem vremenu še posebno dosti dela s spraviljem sena in ni bilo dozdaj še nobenega dne, ko bi lahko ljudje čez dan sedeli v senci in gledali kako sonce seno suši in kako razgreti zrak trepeče nad zemljo — košnja je le in skednji se vsak dan bolj polni.

Tudi v ljubljanskih predmestjih se širi prijeten vonj po napolskem senu, in vprav v teh dneh se vidi, da ima narodna pesem še vedno prav, ko trdi, da je »Ljubljana dolga vas...«

V Šiški, v Mostah, v Štepanju vasi in sploh v vseh delih mesta, ki ne spadajo v »strogi center«, je še lepo število pristnih ljubljanskih kmetov in ljubljancov, ki dolgo vrsto let ne morejo dobiti opravičila, če ne ložijo ovce in krave...

Zato so tudi v Ljubljani te dni vse ulice, ki vodijo v mesto, proti večeru zatrpane z vozni, ki škripljejo s senom visoko in široko naloženi po cesti in »svirajo promete« kolesarjem, ki hite zvečer iz tovarn in trgovin, ali pa samo na večerni izlet na sveži zrak. In ob pogledu na seneni voz in na otroke, ki sedijo na visokem in mehkem tronu ponosneje, kot kakšen indijski maharadža na svojem slonu, se mnogemu večernemu izprehajalcu vzbudi spomini na čase, ko se je zvečer sam vozil na dišečem senu proti domu... daleč tam na Štajerskem ali Dolenjskem, jutraj pa v vriskanjem budil peteline in ljudi...

In takemu, po sili razmer s kmetov v mesto preseljenemu človeku, postanejo v teh dneh ljubljanska predmestja tako nekam domača, vse boli kot pa zatohli lokali med visokim zidovjem mestnega središča, kjer spomladi ni cvetja, poleti ne sena, jeseni ne zorečega grozda — kjer je vedno ena in ista slika: kamni in asfalt.

Vendar pa je vprav in edino košnja sena kmečko delo, ki sega docela v osrčje Ljubljane. Kdor jutraj zgodaj vstaja, lahko posluša zvenket kos in opazuje kosce, ki podirajo visoko travo na travnikih ob Masarykovi in Tyrševi cesti in drugod na travnatih oazah sredi mesta.

In sprehajalci na večerni promenadi po Aleksandrovi cesti srečujejo orjaške vozove sena, za katerimi drda po betonu Bleiweisove ceste kosilnica, ki je zadaj za voz privezana. Ljubljanski in okoliški kmetje še namreč niso dali svojih kmetij arondirati in imajo Tomačevci travnike pri Brezovi, Šiškarji na Igu in tako dalje.

In da bi tudi oni, ki ne hodijo na večerne izlete v okolico, ki jim sonce (kadar je!) jutraj posteljo skozi okno ogreje in ki tudi zvečer ne hodijo na promenado, da bi tudi taki velikomestno živeči ljubljanci ne pozabili, da je zdaj košnja in okoliški kmetje, je poskrbela neka modna trgovina, ki je vporabila za seneni skedenj svoje izložbeno okno.

Tu si ogledujejo seno in grablje obiskovalci vseh kavarn, ki jih je tam naokrog zares dovolj. Škoda je samo to, da je sena v oknu premalo, da bi si lahko človek postal in na svežem suhem senu zaspal, ko je to vendar tako prijetno...

Cinkarna d. d. v Celju je dala delavcem draginske doklade

Celje, 18. junija.

Cinkarna d. d. v Celju je ugodila zahtevam delavstva po draginski dokladi. Včeraj so bila v Cinkarni d. d. v Celju pogajanja med vodstvom tovarne in zastopniki delavstva v zadevi zvišanja plač oziroma draginskih doklad. Že pred tedni je podjetje dovolilo delavstvu 15% draginsko doklado, pozneje pri drugem pogajanju je ponovno pristalo na 10% in včeraj je ugodilo tudi naknadni zahtevi delavstva po 10% dokladi, da znaša sedaj skupna draginska doklada 35%. Med podjetjem in delavstvom je sklenjena pogodba o tej draginski dokladi z enomesečnim odpovednim rokom.

Celjske novice

Obvezno cepljenje proti davici. Mestno poglavarstvo v Celju odreja obvezno cepljenje otrok proti davici. Cepjenje je obvezno za vse otroke od končnega drugega leta do dopolnjenega desetega leta starosti. Vršni se dvakratno cepjenje. Te ga obveznega cepjenja je oproščena le ona deca, pri kateri ugotovi uradni zdravniški preiskava upravičen vzrok oprostitve. Prvo cepjenje predšolske mladine bo v sejni dvorani mestnega poglavarstva v Celju v dneh 20., 21 in 22. junija od 8 do 12. Prvo cepjenje šoloobvezne mladine se bo vršilo v šolah. Drugo zaščitno cepjenje mladine bo dne 11., 12. in 13. julija od 8 do 12 v sejni dvorani mestnega poglavarstva v Celju. Šoloobvezno mladino bodo o dnevu, uri in kraju drugega cepjenja primerno poučila šolska upraviteljstva. Le dvakratno zaščitno cepjenje ima uspeh, da obvaruje otroke pred obolenjem. Cepljena mora biti tudi vsa ona mladina od drugega do desetega leta, ki je davico že prebolela. Neopravičen izostanek ali prekinitev cepjenja bo po zakonih strogo kaznovano.

Koncert vojaške godbe 39. p. p. bo drevi ob 7 na balkonu mestnega poglavarstva.

Strašna nesreča v rudniku v Hrastniku. V soboto je našel v rudniku v Hrastniku strašno smrt 55letni rudar Matija Pušnik. Zaposlen je bil pri prevažanju vozikov, napolnjenih z zemljo. Nenadoma je pri enem od teh vozikov, ki so drveli z veliko brzino navzdol, odpovedala zavora. To je opazil Pušnik, ki je hotel preprečiti nesrečo in je skušal z velikim železnim drogom ustaviti voziček. Pri tem pa je voz s tako silo butnil vanj in ga pritisnil ob steno, da mu je zmečkalo glavo in vse telo. Velik železen drog, ki ga je držal v rokah, pa se mu je zapil v prsa in se zabodl skozi vse telo in nogo do tal. Seveda je bil nesrečen v trenutku mrtve. Pokojni Matija Pušnik je že 34 let delal v rudniku. Kmalu je nameraval stopiti v zasluženi pokoj. Zapušča ženo in otroke, ki pa so že povečini preskrbljeni. Naj počiva v miru, svojcem izrekamo iskreno sožalje!

Koncert znanega tenorista Angela Jarca bo v četrtek, 20. junija ob pol 9 zvečer v mali dvorani Celjskega doma. Sodeluje ga. prof. Vasilij Mirk in na klavirju ga. Vrabčeva.

Velenje

Delavska zbornica je poslala posebno vlogo na merodajno mesto glede povišanja naročil premoga za velenjski rudnik 31. maja 1940, upr. št. 10-20-4 ter dosegla prvi uspeh. Novi kontingent stalnega mesečnega odjema pri drž. železnici tisoč ton. Bivši narodni poslanec Ivan Theuerschuh pa je 20. januarja 1940 dosegel že prej 1000 ton odjema pri drž. železnici. Delavska zbornica se trudi še naprej, da bi zvišala kontingent naročil za velenjski rudnik. Meseca maja so drž. železnice za enkratno potrebo kot poskus naročile 2575 ton velenjskega premoga; to je bilo tudi odposlano. V splošnem je junija nekaj manj naročil. Celjska cinkarna, velenjska elektrarna, železnice, deputatni premogeter deponiranje bi skupno vzele (začasno 1. junija) za ves mesec 14.000 ton. To bi zagotovilo 22 delovnih dni.

Davek za sanacijo rudarskega zavarovanja plačajo industrije od količine prodanega premoga oziroma od svojih izdelkov takole: Jesenice: prispevajo 190.000 din, Trbovlje 250.000 din, Mežica 49.000 din, Guštanj 20.000 din, Celje 17.000 din, Velenje pa različno, ko se nenadoma naročila dvigajo in nenadoma padajo. V dobrih razmerah pride za 50.000 din, v slabšem primeru pa tudi na 25.000 din mesečno.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblakovitost	Veter smer (jakost)	Padavine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	759,4	19,6	13,0	89	10	NE ₁	25,2 dež
Maribor	758,2	19,0	12,0	80	5	0	4,0 dež
Zagreb	759,1	27,0	16,0	60	10	NE ₃	—
Belgrad	759,3	28,0	18,0	70	6	ESE ₂	6,0 dež
Sarajevo	759,4	27,0	11,0	70	4	0	—
Vis	759,7	20,0	16,0	60	10	0	—
Split	759,2	25,0	16,0	70	10	0	9,0 dež
Kumbar	759,0	27,0	20,0	60	6	S ₂	—
Rab	758,6	24,0	18,0	90	10	0	6,0 dež
Dubrovnik	759,0	24,0	18,0	90	6	S ₂	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, rahle krajevne padavine.

Koledar

Danes, torek, 18. junija: Efreim Sir.

Jutri, sredo, 19. junija: Julijana.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Bolničarji, bolničarke in drugi člani Rdečega križa, ki si še niso ogledali razstave o zaščiti proti letalskim napadom, so vabljeni, da se udeležijo skupnega ogleda danes, 18. t. m., popoldne ob 18. Vodil bo gg. dr. Mris.

Pevska tekma. Ker se je priglasilo že okrog 100 tekmovalcev in ne bo mogoče vseh preizkusiti ob že objavljenem času, sporoča uprava Narodnega gledališča, da bodo imeli tekmovalci in tekmovalke iz Ljubljane pevsko preizkušnjo v soboto, dne 22. t. m. ob 16 popoldne, tekmovalci iz drugih krajev pa v nedeljo 23. t. m. ob 9 popoldne in ob 16 popoldne.

Bolničarjem in bolničarkam Rdečega križa v Ljubljani bo predaval v sredo 19. t. m. v Delavski zbornici g. šef-primarjaj dr. Robert Blumauer o temi: »Vojne rane in poškodbe«. Udeležba strogo obvezna. — Pododbor društva Rdečega križa za mesto Ljubljana.

Bodimo pripravljeni! Rdeči križ se obrača te dni na vas, da ga podpirate s prostovoljnimi darovi v denarju in materialu. Nujno mora popolniti svoje skladišče obveznega materiala in drugega sanitetnega materiala v Ljubljani, pa tudi njegove podeželjske enice morajo biti primerno opremljene. Zato pregledajte vaše perilo in darujte odvisne komade naribalkam in naribalcem!

Na državni realni gimnaziji v Kočevju bodo sprejemni izpiti za I. razred 24. in 25. junija vsakokrat po prihodu jutranjega vlaka. Pravico polaganja izpita imajo učenci, rojeni v letih 1927, 1928, 1929 in 1930, ki so vsaj z dobrim uspehom dovršili IV. razred osnovne šole. Učenci, ki so obiskovali že višjo ljudsko šolo, morajo ob prijavi predložiti zadnje izpričevalo višje ljudske šole in izpričevalo o dovršeni osnovni šoli. Prošnje za sprejemni izpit, naslovljene na ravnateljstvo gimnazije, morajo biti kolkovane z 10 din. Prošnje je treba dodati rojstni list. — Ravnateljstvo.

Tretja sklepna produkcija Glasbene akademije, na kateri se bodo izvajale izključno skladbe za orgle, se bo vršila jutri, v sredo 19. junija, v Hubadovi dvorani. Pričetek ob 8/19. Nastopajo gojenci iz razredov gg. mons. prof. Premrla in prof. Tomca. Na sporedu so sledeči skladatelji: J. S. Bach, Händel, Bossi, Cesar Frank, Reger, Hochreiter, Springer, Rheinberger, Goller, Fajgelj, Dugan, Krek, Premrl in Tomc. — Zanimljivo javnost obveščamo, da bo IV. sklepna produkcija Glasbene akademije z mešanim solističnim programom v petek 21. junija ob 18/4 v veliki Filharmonični dvorani. Izvajale se bodo skladbe za klavir, violino, flauto, pozavno in solopetje. Imena nastopajočih in njih profesorjev javimo pravočasno. K obema produkcijama je dovoljen vstop s programom, ki se dobi po 3 din v knjižarni Glasbene matice.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 20:

Torek, 18. junija: Zaprt.

Sreda, 19. junija: »Ljubim te«. Red Sreda.

Četrtek 20. junija: »Ljubim te«. Red Četrtek. (Zaključek dramske sezone.)

OPERA — začetek ob 20:

Torek, 18. junija: »Evgenij Onegin«. Red Četrtek. Gostovanje Borisa Popova.

Sreda 19. junija: »Werther«. Red A. Gostovanje hrvatske mezzosopranistke Elze Karlovčeve in Josipa Gostića.

Abonenti reda četrtek bodo imeli ta teden izjemoma tudi v torek, t. j. drevi predstavo, in sicer Čajkovskega opere »Evgenij Onegin« z Borisom Popovom, Banovcem, Heybalovo, Španovo, Lupšo, Kogejovo, Poličevo, B. Sancinom in Orlom v posameznih partijah. Naša uprizaritev, ki je bila na novo pripravljena v proslavo stoletnice rojstva skladateljevega, je vseskozi odlično uspeła in je vzbudila občo pozornost.

Za konec sezone pripravlja naša Opera novo uprizaritev odličnega Bizetovega opernega dela »Carmen«, najtemperamentnejše odrske umetnine vse svetovne literature. V naslovni partiji bo prvič nastopila naša odlična pevka Milla Kogejeva, dočim bo pel don Josefa Franci, Escamilla — Janko, a Michaelo — Ribičeva. Sodelovali bodo še: Lupša, Anžlovar, Modest in Velizar Sancin, Poličeva in Polajnarjeva. Režija je Debečeva, dirigent pa dr. Švara.

Limbarska gora pri Moravčah

Pri sv. Valentinu na Limbarski gori bo v nedeljo, dne 23. junija običajni vsakoletni romarski shod. Spored cerkvenih slovesnosti bo sledeč: na predvečer v soboto, bodo ob 19. litanije s pridigo. Dve uri prej, to je ob 17. se prične spovedovanje romarjev. V nedeljo bodo sv. maše ob 4.30 in ob 5.30 ter ob 10. Ob 5.30 in ob 10 bo tudi pridiga. Na razpologo bo dovolj spovednikov oba dneva, za sprejem sv. zakramentov. Cerkev svetega Valentina je starodavna romarska pot in stoji na 768 m visoki Limbarski gori. Znana je posebno po narodni legendi o sv. Valentinu in sv. Peregrinu. Dostop je lahek iz vseh strani. Zveza ugodna z avtobusi, zlasti na progi Ljubljana—Celje, postajališča so: Krašnja, Spodnje Loke in Blagovica. Najbližje je iz Sp. Lok, vas, ki leži ob vzhodni Limbarske gore. Odtod je do vrha 40 minut pešhobe. Železniški postaji, s katerih vodi najbližja pešpot, sta Kresnice in Jevnica, z obeh je enako daleč — dve in pol ure. Romarje in turiste vliudno vabimo.

Vzroki umika iz Maginotovih utrd

»Štirideset francoskih divizij iz teh utrd bi utegnilo biti odločilnega pomena na drugih bojiščih — Petainova odločitev pa je tudi to zamisel naredila brezpredmetno

Niti padec Pariza nemara ni pomenil za svet, ki s tolikšno vnetostjo zasleduje dogodke na francoskih bojiščih, tolikšnega presenečenja kakor novica, da so Francozi začeli zapuščati svojo elovito Maginotovo utrjeno črto, katere zgraditev je zahtevala toliko denarja in toliko truda. Trinajst let je bil francoski državni proračun ne malo obremenjen s postavkami, namenjenimi temu ogromnemu zidu, ki naj bi zagotovil za vse čase varnost Francije pred Nemčijo.

Ko se je vojna na Zahodu začela — od tedaj je poteklo že štirideset tednov — so časopisna poročila govorila le o manjših praskah, do katerih je prišlo na področju med Maginotovimi in Siegfriedovimi utrdami. To so bili le epopadi med francoskimi in nemškimi patrolami. Takrat se je zdelo, da sta oba vojskujouca se tabora prišla do spoznanja, da le ne bo mogoče prodreti teh silovitih utrd niti na eni, niti na drugi strani. O tem so bili gotovo prepričani tudi Nemci, kajti drugače bi bili brez dvoma izvedli svoj sunek na Maginotove utrdbe že takrat, ne pa šele zdaj, ko je francoska vojska na drugih bojiščih številčno že precej oslabiljena in je zato morala poklicati na pomoč tudi svoje divizije iz Maginotove črte.

10. maja je dozorel v nemških odločujočih vojaških krogih sklep, da bo možno več doseči proti Franciji, če udarijo preko Holandije in Belgije, kjer ni bilo treba računati s tako močnimi utrdami, in zato tudi ne s tolikšnimi človeškimi žrtvami. Nemci so pač morali dobro vedeti, kakšne utrdbe so Francozi zgradili ob francosko-belgijski meji. Vedeli so, da te utrdbe ne bodo dolgo držale, če z vso silo in neizprosnostjo navale nanje. Ker jim je bilo vse to dobro znano, se v svojih daljnosežnih načrtih tudi niso zmotili, čeprav so prvi mah morda le računali z nekoliko manjšim odporom zavetnikov.

Tako je padla za Holandijo in Belgijo tudi tako imenovana Daladierova utrjena črta (utrdbe ob francosko-belgijski meji do morja), prišla je za loigra Dunkerka, padla je nova Weygandova bojna črta ob Sommi in Aisni, padel je Pariz. Francoska vojska se je začela umikati vedno dalje proti jugu in si je poiskala nove postojanke ob Loiri. Najresnejša nevarnost je zagrozila na francoskem desnem krilu, kjer so Nemci začeli pritiskati z najmočnejšimi oddelki. Tudi tu je morala omagati od drugih skoro zapuščena odporna sila, čeprav je sovražniku prizadejala brez dvoma velike izgube. Postalo je očitno, kakaj so Nemci vrgli ravno na vzhodnem odseku tolikšno armado v boj; ta prodor je bil namenjen uničenju Maginotovih utrd. In to so spoznali pravočasno tudi Francozi, čeprav je bilo zanje to spoznanje gotovo nad vse grenko. Francoski generali so se posvetovali v tem kritičnem trenutku in sprejeli sklep, ki je pomenil za evetovno javnost tolikšno presenečenje. Sklenili so, da je treba nemudoma umakniti vojsko iz Maginotove črte. Izpraznitev utrd se ni izvedla — to se lahko reče — pod pritiskom nemških oklopnih divizij neposredno, pač pa je bila potrebna zaradi nevarnosti, da Nemci enostavno odtrgajo te utrdbe od ostalih francoskih bojišč.

Ko je prišla vest o umiku francoske vojske iz Maginotovih črt, so se v nevtrali javnosti takoj slišale razne razlage, čemu je bilo to potrebno. Na nek način je namreč treba tudi stvar razložiti. Kar tako v tri dni prav gotovo ni bil sprejet sklep francoskih vrhovnih poveljnikov, da je treba te utrdbe izprazniti. Takole se je slišalo v javnosti, ki se na strategijo razume, razlagati: Nobenega smisla ni več imelo, držati se dalje tistih štirideset francoskih divizij v Maginotovih utrdah in francoski odločujoči vojaški krogi res niso mogli nič pametnejšega skleniti, kot da te utrdbe izpraznijo. To pa

predvsem iz dveh razlogov

Če se namreč to ne bi hitro zgodilo, bi prvič nemška vojska po znani njeni taktiki obkoljevanja zajela tudi Maginotovo črto s vsem vojaštvom, kar ga je bilo v njej. In ni ga bilo tako malo, kakor smo slišali: štirideset divizij! To je vojska, ki že nekaj pomeni! Če bi jo Nemci obkolili, se ne bi bilo proti njej niti treba bojevati, ker bi jo lahko v doglednem času kar izstradali. Prišla bi se bila na koncu koncev vdati in bi bila za Francijo izgubljena. Zato je bilo treba to vojsko rešiti iz sovražnega obkroja, četudi za ceno eicer neprodornih Maginotovih utrd. Drugič pa je ta vojska, ki bi lahko, če se pravočasno umakne, še mnogo koristila Franciji na drugih bojiščih, južno in jugovzhodno od Pa-

rizi, kjer so si Francozi zamislili svojo novo bojno črto, na kateri bi skušali sovražnika le še zadržati. Štirideset divizij iz Maginotove črte lahko tod odločilno poseže v boj!

Tako razlagajo vzroke, zakaj je francoska vlada smatrala za najpametnejše, pritegniti svojo vojsko iz vzhodnih utrd na bojišča ob Loiri. Čeprav le ni mogoče točno vedeti, kaj je francosko vladno privedlo do tega sklepa, vendar se zdi, da bo gornja razlaga precej pravilna. Čemu namreč še naprej držati utrdbe, ki so epričo krutih dejstev že skoro čisto brez pomena, na drugi strani pa brez koristi žrtvovati toliko divizij, ki bi bile na ostalih bojiščih zaradi silovitih sovražnikovih napadov tako zelo potrebne. Umik na vse zadnje niti ni sramoten, če je izveden iz pametnih razlogov.

Kar čez noč pa se je položaj spet do temelja spremenil. Prišla je nova vlada, ki ji načeljuje stari maršal Petain. Spoznal je, Francije ne bo mogoče več z orožjem v roki braniti in potisniti sovražnika nazaj čez mejo. Zasmilili so se mu tudi milijoni in milijoni nesrečnih beguncev, ki od utrujenosti in lakote umirajo kar ob cestah. Maršal Petain je iz srca spregovoril temu izmučenemu svojemu ljudstvu in mu povedal, da je pripravljen končati boj, če bi se to dalo doseči na časten način. Samo da bi ljudstvu prihranil še nadaljno trpljenje!

Kmetje v Indiji imajo čudno navado pri molži krave. Preden začnejo molžiti, kanejo nekaj vode v zehar, češ da krava ne bo dala mleka, če sliši glas curka na prazno dno zeharja. Tako imajo med molžo tudi kravinega teleta privezanega h glavi krave; če pa telega pogine, ga pa nagačijo in takega držijo pred kravo.

Kolikokrat je bila francoska prestolnica že oblegana

Pariz se je doslej še vedno rešil

V teku svoje dolge in slavne zgodovine je bil Pariz cilj mnogih zavojevalcev, ki so prihajali od različnih strani. Pariz je tudi nekajkrat podlegel sovražnikovim premočim.

Staro mesto Lutetia je stalo na mestu današnjega Pariza še pred Cezarjem in je bilo glavno mesto plemena Parisi. Iz Lutetije je nastal Pariz sredi 5. stoletja po Kristusu. V tej dobi je bil Pariz tudi prvič močno oblegan. L. 451. je Atila, »Bič božji«, prišel pred pariški vrata. V tej dobi je na-

stala legenda o sveti Genovefi, ki je dajala ogroženim Parižanom pogum, jih preskrbovala s hrano in jim pomagala, da so se uprli premoči hunske vojske. 8. oktobra l. 451. po Kr. je bila tod ena najbolj krvavih bitk tedanjih časov. Poleg Rimljanov, katerim je poveljeval Aetius, so se borili tudi Franki in Vizigoti. Na bojišču je tedaj ostalo 165.000 trupel, toda Atila se je moral umakniti v Germanijo. Atila je potem šel proti Italiji, kjer je tudi umrl.

Štiri stoletja pozneje so Normani nekajkrat oblegali Pariz. Največje obleganje je bilo l. 895.; Parižani so tedaj vzdržali 13 mesecev. Pri tem obleganju se je posebno izkazal grof Ed, sin Roberta Silnega in tedanji pariški škof. Končno so se morali Normani 887 umakniti, pariški velikaši pa so si izbrali za kralja grofa Eda.

Konec 14. stoletja je padel Pariz po mnogih notranjih nemirih angleške roke. Mladi angleški kralj Henrik VI. je bil tedaj v Parizu okronan za kralja vse Francije. Tedaj se je zgodil čudež. Nastopila je Ivana od Arsa, Devica Orleanska. — To osemnajsetletno dekle iz Loraine, prežeto z neomajno vero, je prišla k preganemu francoskemu kralju Karlu VII. in ga prepričala, da ji je Bog povelj poslanstvo, da reši Francijo. Kralj ji je dal na razpolago vojske, s katerimi je zavzela Orleans, kjer je bil potem Karel VII. maziljen za kralja Francije. Leta 1429. je bila Ivana od Arsa že pred pariškimi zidovi. Tam je bila tudi ranjena, toda Pariza se ji tedaj ni posrečilo zavzeti. Šel l. 1436. je vkorakal kot zmagovalac v Pariz Karel VII.

V dobi revolucije je Pariz preživel najburnejši del svoje zgodovine. Ta zgodovina in revolucija je obvladala potem ves 19. vek Evrope. Po Napoleonovih neuspehih v Rusiji je bila francoska prestolnica spet v nevarnosti. L. 1814 so čete evropskih vladarjev, ki so se združile proti Napoleonu, oblegale Pariz. Obramba Pariza je bila izredno hrabra in odurna, toda nesorazmerna premoč je bila prevelika. Pariz je padel v roke zavzeznih vojsk in na Elizejskih poljanah so tedaj taborile tuje čete.

Proti koncu vladanja Napoleona III. je bil Pariz ponovno oblegan. Po kapitulaciji pri Sedanu in po udaji Metzja so nemške čete prišle do Pariza in ga začele oblegati. Obleganje je trajalo od 19. septembra 1870. do 28. januarja 1871. Parižani so se držali izredno hrabro. Gambetti se je posrečilo, da

je s pomočjo balona prišel iz obleganega mesta v notranjost Francije, kjer je organiziral vojsko, ki naj bi prišla Parizu na pomoč. Toda zaradi lakote je bil Pariz prisiljen, odpreti svoja vrata.

V pretekli svetovni vojni je bil Pariz od vsega začetka glavni cilj napadanja nemške vojske. Po hitrem prodoru skozi Belgijo so nemške čete v septembru leta 1914. prišle do reke Marna. Pariz je bil izprazen in vsi so se bali najhujšega. Prav tedaj pa se je zgodil v zgodovini tako imenovani »čudež na Marni«. Pod poveljstvom francoskega generala Joffrea je tedaj 750.000 Francozov izvajalo zmago nad 900.000 Nemci. Pariz je bil rešen. Naslednja bitka na Marni (15. jul. do 4. avg. 1918), ki sta jo vodila generala Foch in Petain proti nemškemu generalu Ludendorfu, je tedaj odločila usodo svetovne vojne.

Program radio Ljubljana

Torek, 18. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Poskočnice (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Vsakemu enka (plošče) — 18.40 Gostinstvo in turizem (g. Joško Sotler) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave (g. Fr. Lipah) — 20 Kocent Orkestralnega društva Glasbene Matice — 21 Naši zbori (plošče) — 21.30 Francoska glasba (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dobro voljo (Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 18. junija: Belgrad: 20.30 Vok. koncert — Zagreb: 21 Zbavn koncert — Praga: 16.25 Pesmi R. Straussa, 21 Domovinske pesmi — Solija: 19.50 Eahka glasba — Beromünster: 20.15 Večerna glasba — Budimpešta: 19.25 Madžarske pesmi — Bukarešta: 19.20 Pevek in ork. koncert — Stockholm-Hoerby: 21 Klavirski koncert — Sottens: 19.10 Pevek koncert.

Belgrajska kratkovalna postaja: YUA. YUB (49.18): 19.45 Poročila v slovenščini, YUF (19.69): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, YUG (19.69): 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Po štetju iz leta 1937. je imela Evropa 523 milijonov prebivalcev, a leta 1650. samo 100 milijonov. V zadnjih 300 letih se je število njenega prebivalstva kaj hitro dvigalo in se je njena gostota petkrat povečala.

Nekaj pred polnočjo smo se spustili v Chartumu, v mestu, ki ga je lord Kitchener vpletel kot slaven list v angleško zgodovino. Obdržal sem bil vsod prtljago. Celo o polnočji je bila tu vročina 38 stop. C. Spal sem pod vetrilcem, ko sem pregledal iz postelje kobilice. Grof Ciano, kateremu sem brzojavil v Asmaro, je bil prijazen poskrbel, da sem prihodnje jutro lahko letel z italijanskim potniškim letalom v Eritrejo.

Ob zori sem se dvignil na 700 milj leta čez precej suho sudansko višavje do Asmare, glavnega mesta italijanske Eritreje, kjer se je zbirala severna vojska za naskok na Abesinijo. Pri Cassali ob robu vzhodne rodovitne pokrajine Sudana, kjer so se na letališču postavljali dolgovokraki ibisi, smo zajtrkovali kar pod krili stroja.

Takoj za Cassalo se dvigajo visoka, strma pobočja širnega abesinskega višavja. Mogočni zid se nepretrdno dviga nad 6000 čevljev visoko iz plitve ravni brez drejva. To je pogled, edinstven na svetu.

Ko smo se dvigali, da bi preleteli pregrado gora, me je začela silovito boleti glava. V teh pokrajinah blizu ravnika vpliva višina dosti močneje na človeško telo kakor drugod, zakaj vrtilna hitrost zemlje je ob ravniku večja in viške zračne plasti zaradi sredobežnosti, redkeje.

Iz nosa in ust mi je začela teči kri, kar se mi ni zgodilo niti v večjih višinah na Andah, na Rocky Mountains in na Himalaji.

Onstran višinskega roba smo leteli na golini, rdečkasto rjavimi

hribi, nad eritrejsko visoko ravanjo, ki je prej spadala k Abesiniji, in proti Asmari, glavnemu stanu italijanske severne vojske. Mesto leži 2000 m visoko nad morskim površjem med rdečkastimi gorami.

V tiskovnem uradu, Ufficio Stampa, sem našel Floyd Gibbonsa, ki je bil prišel dan poprej. Bila sva od vseh ameriških ali angleških dopisnikov edina na mestu.

Malo mesto s kakimi 3000 belci in 10.000 domačini, ni bilo kos dotoku ljudi, ki ga je prinašala s seboj bližnja vojna. Uradniki v tiskovnem uradu so uredili šest barak iz valovite pločevine, opaženih z deskami, kot bivališče za dopisnike. Toda v golih, 12 kvadratnih čevljev velikih celicah ni bilo drugega, kakor taborne postelje.

Borne trgovine v Asmari so bile razprodane vse uporabljivo. Potreboval sem ure in ure, da sem izvolal osem kljuk za obleko, mesec dni pa da sem našel mizo. Da bi si pa kupil stol, se mi sploh ni posrečilo.

Prva poročila sem pisal sede na postelji, stroj sem imel na kovčegu. Okrog in okrog sem se oddal z mrežo proti komarjem, da bi se branil muh.

Asmara, »mesto moških brez žensk«, kakor jo je zelo posrečeno imenoval ameriški pisatelj Hemingway, se je iz zaspanega, neopaženega nehanja prebudila k svetovni slavi. Zdaj je bila mrzlično, gomzeč, v soncu žareče gnezdo, kakor kako mesto na meji Kalifornije za zlate omame. Drugače je bilo tam samo 3000 Evropejcev, ki so zaspano životali. Zdaj je prebivalstvo nenadno naraslo na 30.000 belcev in 20.000 črncev, da ne govorimo tisočih belega in barvitega vojaštva, ki je polnilo ceste na poti do bojišča, ali pa prebivalo po lesenih kolibah, katere so na naglo postavili po širnih, golih grebenih.

Belo mesto je bilo na zunaj videti še kar prijazno. Stavbe in rastlinje so spominjale na francosko obrežje. Evkalipti, tamariske, kokosove palme in različne vrste kaktusov so bujno uspevale. Ljubke vile so stale sredi rožnih vrst, robile so jih sinje vzpenjalke in hibiskus. Dobro tlakovane ceste so bile razsvetljene z elektriko, imele so pločnike in drevesje z rumenim cvetjem je krasilo ceste v vladni četrti. Bila je tam katoliška cerkev, visoka in s koničastimi stolpi iz opeke. Lepo poslopje fašistovskega kluba so spremenili v tiskovni glavni stan.

Dotok 200.000 ljudi v Eritrejo je izpraznil maloštevilne trgovine v mestu. Lastniki si niso mogli oskrbeti novih zalog, ker so bila vsa prevozlja zasežena za vojaščino. Večino tistega, kar si mogel dobiti, je bilo japonsko. V kolikor niso cene bile pod oblastvenim nadzorstvom, so se obupno dvigale. Podvojile in potrojile so se v malo dneh po mojem prihodu.

Nova poslopja so stavili v naglici še ponoči pri luči petrolejskih plamenic. Vrste težko obloženih tovornih avtomobilov, so drdale noč in dan po prašnih cestah. Zamazani sli na motorjih so med gluščim hrúščem vozili po mestu.

Po cestah je mrgolelo najbolj pisano eksotično človeštvo, ki sem ga srečal kdaj kje razen v Indiji. Visoki Eritreji v belih, nočnih srajcam podobnih chammah, širokokrajnih klobukih in črnih suknjah, so bosi častljivo korakali ali jahali na majhnih mezhjih, za njimi pa je torkljalo po pol ducata bosih strežnikov. Ebenovinasto črni askari, italijanske domačinske čete, so nosili vrečaste rjavozelene hlače in ovijače, pa nič čevljev ter široke rdeče, cele ovoje okoli pasu. Na glavi je vsak nosil visok rdeč fes z visecim čopom. Hindujci iz Indije so nosili pisane turbane. Somalski strežniki so bili v ozkih belih jodhpurjih, s suknjami podobnimi razpolovljenim srajcam, in z evropskimi telovniki.

Arabci, Egipčani, Hamiti in čisti zamorci iz Sudana so bili oblečeni v kar si človek le more misliti in v vseh barvah. Italijanski častniki so imeli bleščeče uniforme, vojaki pa zelo široke rjavozelene hlače, okovanke in tropске čelade. Italijanski trgovci so bili oblečeni kakor na sprehajališču v Rimu ali kje na italijanskem obrežju. Ko oglje črna, bosa domača dekleta z velikimi in lepo rezanimi očmi ter snežnobelimi zobmi so vlekle nase občudujoče poglede. Tudi po evropskih pojmi so bili njihovi pravilni obrazi prijazni. Lase so nosile spleten v dvajset ali trideset ko svinčnik debelih kit, zvitihi okoli čela in namazanih s smrdčo ovčjo mastjo, ki je vabila roje muh.

Med bivanjem v Eritreji in Abesiniji sem videl samo pol ducata belih žensk na cestah. Če se je prikazala belka na cestah v Asmari, je bila to taka redkost, da se je skoraj ustavil promet.

V hotelu Hamasienu, največjem v Eritreji z 32 sobami in eno kopejo, je prebivala tolpa vojnih dobičkarjev najrazličnejših narodnosti. Ti so prodajali vse v poljubnih množinah. Edina težava je bila v dobavi.